

Motion till riksdagen 2022/23:2282

av **Amanda Lind m.fl. (MP)**

Ett fritt och tillgängligt kulturarv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp museilagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta reformen om fri entré till statliga museer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en upprustning av det fysiska kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med ett större projekt kring digitalisering av kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komma vidare med Arkivutredningen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna Sveriges läns museer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta ideella kulturarvsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kulturarvet är en allmän resurs som har möjlighet att vara en angelägenhet för alla människor. Begreppet kan förstås som spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde och som används i samtiden. Kulturarvet kan bidra till gemenskap och skapa förståelse för samhällets utveckling, vår kultur och vår historia men kan också vara utgångspunkt för kritik av olika samhällsskeenden.

Hur kulturarvet definieras är inte en fråga för politiker. Det definieras i stället av hur det uppfattas och används. Det är institutionernas samlingar, våra gemensamma kulturskatter, enskilda människors språk och levnadssätt, det civila samhället och dess traditioner, samt mycket annat, som tillsammans utgör kulturarvet. I den mån det behöver definieras och avgränsas ska det göras av professionen och forskningen.

Politiken ska skapa organisatoriska ramar och finansiera kulturarvsinstitutionerna, medan expertisen ska ansvara för förvaltningen av kulturarvet. Armlängds avstånd är ett helt centralt begrepp här. Museiinstitutionerna ska stå fria från politisk innehållspåverkan.

Den nya museilagen, som beslutades under Miljöpartiets tid i regering, slår fast museernas oberoende från politiken och formaliserar principen om armlängds avstånd. I lagen stärks också museernas status som kunskapsinstitutioner. Det var en viktig reform. En första uppföljning gjordes 2019, och då pekades bland annat behov av ökad kunskap och utbildning om lagen ut som ett utvecklingsområde. Hur museilagen tillämpats och efterlevts sedan dess bör denna mandatperiod vara föremål för en ny genomlysning, inklusive en bedömning om ytterligare åtgärder krävs för att säkra museernas oberoende framåt.

Det som görs i dag kan vara kulturarv i morgon. Därför måste den kultur som skapas i dag förvaltas omsorgsfullt så att den kan komma nya generationer till del. De samlingar som de statliga museerna förvaltar bör komma så många som möjligt till del. Reformen om fri entré för statliga museer har möjliggjort för nya grupper att ta del av de statliga museernas verksamhet och samlingar. Att i detta läge göra det svårare för människor att ta del av vårt gemensamma kulturarv är helt fel väg att gå. Den bör istället permanentas.

Den möjlighet som digitaliseringen öppnar för och som skapar förutsättningar för fler att ta del av museernas samlingar utan att fysiskt besöka museet ska tas tillvara. Kulturarvet är en allmän angelägenhet som ska göras tillgängligt för människor. Vi vill genomföra ett kulturarvslyft för att öka tillgängligheten till kulturarvet, både genom upprustning av fysiska miljöer och en digitaliseringssatsning. I budgeten för 2022 fick Miljöpartiet igenom en startsumma, nu behöver medel tillsättas för att ge verksamheterna möjlighet att planera och genomföra ett storskaligt arbete. Återstartsutredningen föreslog en 3-årig satsning, men för planering och genomförande kan ett längre perspektiv vara att föredra. Miljöpartiet menar att skyddet och förvaltandet av vårt kulturarv i grunden är att skydda vår demokrati och hoppas på ett brett politiskt handslag för att kunna genomföra detta.

Arkiven fyller en oerhört viktig roll för informationshantering och bevarande av kulturarvet och därmed också för vår demokrati. 2019 lämnade Arkivutredningen över sitt betänkande Härifrån till evigheten (SOU 2019:58). Utredningen har därefter varit ute på remiss. Det digitala bevarandet är en stor fråga, liksom utformningen av en ny arkivlag. En del steg har tagits i form av exempelvis stärkt anslag till Riksarkivet, men fler steg behöver tas. Miljöpartiet är måna om att arbetet med arkivutredningen kommer vidare.

Museer och kulturarvsinstitutioner ska finnas spridda över landet. Sveriges läns museer spelar en viktig roll bland annat i att lyfta fram det regionala och lokala kulturarvet, vårda och tillgängliggöra samlingar samt bidra med kompetens kring kulturmiljöer och som öppna mötesplatser för kultur och bildning. Miljöpartiet har i regering bidragit till att stärka kultursamverkansmodellen med totalt 250 miljoner i permanent höjda anslag. Dessa medel är viktiga för läns museernas verksamhet runt om i landet. Återstartsutredningen Från kris till kraft (SOU 2021:77) föreslog en utredning om kultursamverkansmodellen, vilken nu är tillsatt. Det finns idag ingen lag som skyddar de regionala museerna, samtidigt som deras arbete ofta tas för självklart. Vi tycker det är viktigt att läns museernas långsiktiga möjlighet att uppfylla sitt breda uppdrag för såväl nuvarande som kommande generationer säkras och menar att möjligheten att skriva in läns museerna i museilagen bör prövas.

Civilsamhällets insatser för kulturarvet är utomordentligt viktiga. Människors engagemang för frågorna ska tas till vara och uppmuntras. Det gäller såväl det materiella som det immateriella kulturarvet. Miljöpartiet har i regering bidragit till att stärka anslagen till ideella kulturarvsaktörer och vill fortsätta göra det.

Kulturarvet ska vara fritt och tillgängligt för alla!

Amanda Lind (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Camilla Hansén (MP)

Jan Riise (MP)